

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se izprijemlje ne osira.

EDINOST

Oglaš in osnanila se račune po 8 nov vsake v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker ufrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštno.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je moč.

Aféra Spinčičeva.

Govor poslanca dr. Kramarja v seji poslanske zbornice dne 5. julija 1892.

(Dalje.)

Jaz bi poznal reformo, ki bi se dala podaljšati neskončno: ako bi n. pr. hoteli uniformovati naše srednješolce (Veselost), ter bi se predpisala vsaki dan nova uniforma za kak novi gimnazij, morda črno-rumena barva, črni in rumeni obšivi; to bi bila čudovita reforma, ki bi se vlekla skozi dve leti, in njegova ekscelenca stal bi vedno v ospredju prizadevam za preosnove. (Veselost).

Ali, kakor rečeno: v zadevi malih reform bili smo kmalu pri koncu. Potem so prišli nadaljni govori v zagovor uradniškega področja njegove ekscelence, koji so se pa že glasili nekam drugače, ti so bili tako medli, tako prazni, niso vneli; in da dobe vsaj nekaj, da je bilo vsaj pohvale pri zvršetku, začel je njegova ekscelenca podčrtavati svoje avstrijsko in je naperjati.

To so bili tisti govori se sloviti avstrijsko-patrijotički zaključki. To me spominja na nek izrek Sallustov, ki pravi: Nam imperium his artibus retinetur, quibus partum est. (Prav dobro.) Dozdeva se, da se ne le vlade, ampak tudi ministersko slavje najbolje vzdržuje morda z istimi sredstvi, s kojimi se je prišlo do tega slavja. Da je avstrijski minister patrijotičen, da je avstrijski, to mu je obvezanost in dolžnost: to vemo mi vsi. A po veljavnih običajih ni navadno, da se take stvari naravnost podčrtavajo. Osebito naj bi ne delal tega mož, ki ni še umel nikogar spraviti, nikogar navdušiti za kako skupno misel, ampak ki je vsikdar ogrenil vse, ter od tujil. (Pohvala.)

Kaj sedaj? Sedaj so prišle na vrsto junaštva njegove ekscelence, a tudi pri teh brezprimernih pomotah, koje je učinil njegova ekscelenca, ni najti nikake doslednosti, nikakega sistema, nikake vodilne misli. Zdi se nekako, kakor da kdo ne-

rodno stopa poleg, kar se da tem manje razumeti, ko hodi njegova ekscelenca sicer po pohojeni poti najnavadnejše birokratičke zvedenosti. Oglejte si n. pr. znane ordonance. Nočem govoriti o tem, da so bile naperjene proti nam; to je pri njegovi ekscelenci čisto umevno, da je naperil proti nam za nekaj ostrejšo ost. Ali oglejte si vso metodo te naredbe! Zakaj je šlo tu? Tu je šlo za vprašanje izobraženega proletarijata (siromaštva) ter prenapolnjenja gimnazij.

To veliko vprašanje rešil je njegova ekscelenca jednostavno s tem, da je dal zatvoriti gimnazije in realke, ki so bile manj obiskovane. To bi bilo popolnem umevno, ako bi se bile osnovala zajedno obrtne srednje šole, kamor bi se bil nagnil tok, ali, ako bi se bili pôtam naredbe poostriili vsprejemni izpiti ali klasifikacija. Ali ne, to ne. Zaključijo se šole jednostavno, in s tem je stvar dognana. Seveda je zadelo to nas najhujše. To pa je res: jednostavnije rešitve tako težkega problema si ni moči niti misliti, ali tudi ne surovejša, in tako je prišlo, da so se morale umekniti malone vse te naredbe.

Na isti stopinji razsodnosti glede na težavo modernih problemov naobraževalnosti nahaja se tudi povišanje šolnine. Zapirati gimnazije, povišati šolnino, to je bilo Kolumbovo jajce v velikem in težavnem vprašanju duševnega proletarijata. To je uprav posebnost njegove ekscelence, da je tako čudovito originalen v svojem faux pas (pomoti. Op. ured.) (Veselost.)

Zatem je došel sloviti izrek njegove ekscelence o potrebi nemškega jezika, koji izrek je prouzročil tolik vihar. Ne čudimo se nikakor, da njegova ekscelenca tako misli o nemškem jeziku; to je šablona v njegovih krogih, a nad to šablona se njegova ekscelenca itak ni popel nikdar. (Veselost.) A čudno je, da je to povedal. Toliko časa je že bil ekscelenca v kabinetu Taaffe-ovem, v onem kabinetu, katerega načelnik ume mojsterski, izogibati se gibčno vsakateremu določnemu izražanju o

takih kočljivih vprašanjih, in tu se približa njegova ekscelenca, gospod naučni minister, ter dregne pod nos, tebi nič meni nič, stranko, ki naj je mejfundamenti novega sistema.

Potem je prišlo novo junaštvo, naredba o Komenskem, prepoved šolam, da se ne smejo udeležiti slavnosti Komenskega; in zopet smo v utemeljevanju naleteli na originalno misel, koje je najti povsodi, da namreč učenci ne bi razumeli te slavnosti. (Veselost.) Torej: po metodi velikega pedagoga se vzgojujejo otroci po vsem svetu, a šolska mladina naj ne razume tega, kar je storil. Ko človek čita tako utemeljevanje, premine mu razumnost; stvar se da le tem načinom pojasniti, da se je njegovi ekscelenci tudi tako godilo; in kaže, da se še ni rešil iz tega stanja, ker še ni našel razloga, da odgovori na našo interpelacijo. (Veselost in prav dobro! mej somišljeniki.) Slednjič bi se tolažili lahko, ako bi bilo to ostalo pri nas. Kaj se je zgodilo pri nas? Pri nas se je jednostavno slavnost vršila še veličastneje, iskreneje in demonstrativneje. (Pohvala na strani somišljenikov.) Po mestih so bile razavetljave, prirejali so bakljade in govorili so se veliki govori. In kdo je bil prvi pri vsem tem? Šolska mladina, in nadejamo se, da je poslednja zares umela Komenskega; vsakako pa je drugo vprašanje, je-li razumela njegovo ekscelenco? (Veselost mej somišljeniki.) Po takem bi to še potrpe, ali naredba ta je bila evropski skandal! (Živo odobravanje mej somišljeniki.)

Podpredsednik (poseže vmes): Smem prositi! Ako se ne motim, in ako sem prav razumel, označil je govornik naredbo oblasti kot škandal. (Klici: To je tudi!) To vendar ni dovoljeno in kličem radi tega izraza govornika na d.

Poslanec Kramar (nadsuje): Ves civilizovani svet je slavil velike pedagoga, le minister dežele, v katere pokrajinah je tekla zibel pedagoga, ni imel pravega razumljenja za to (Klici mej somišljeniki:

prvle me je povabil moj „kučegazda“ na „požirek bistre vrelčine“ tija notri pod skalo, na kateri se dviga cerkev sv. Pankracija. Ondu, v gozdni samoti, sedeč ob sladko évriljajočem izvirku, izpovedoval sem se mu zopet jaz, namreč: kakó da se mi godí križem svetá, kam da sem namenjen od ondot ter kakéne načrte da si snujem o bodočnosti svoji itd. In tu mi je blaženi moj „ujec“ povedal zlatih naukov in modrih navodil za življenje in to povsem dobrohotno in milo, da sem pozabil na vse bridkosti in nezgode, katere sem prebil tam zunaj v sovražnem svetu, med zlobnimi ljudmi.

Potem sva krenila navzdol na travnike, med kosce, med katerimi je častitljivi starec v svečeniški svoji halji stopal okrog, kakor kakšen očaj iz svetoga pisma stare zaveze.

„Vidite, to je zdravo zá-me!“ rekel je dobrovoljno. „Kajti sicer tičim vedno v tistih knjigah. Ali prestar sem že za toli obširno posestvo!“ pristavil je, ko se je spomnil svojih knjig ter se obrnil proti domu. Gredeč mimo njive, izpulil je takomenovani „stoklas“ in kakor bi trenil, bil je zopet na učenjaškem svojem polji.

To je škandal, in dogoditi se je moralo gospodu naučnemu ministru, da je pruski minister naslednji dan izdal naredbo, ki je šolam in učiteljem priporočala najtopleje slaviti Komenskega. (Čujte! na strani somišljenikov.) No, gospóda moja, da se je njegova ekscelenca tako osramotil pred svetom, to nas ne briga nič, to je njegova stvar; ali on je predstavitelj naučne uprave — in ta naj bi se ne spravljal ob dobro ime.

No, prišla je zadeva Spinčičeva, o kateri pa ne bodem govoril za sedaj. Ali vprašati se moramo v strahu: Kaj pa pride sedaj? (Veselost mej somišljeniki.) Toda, gospóda moja, jaz nočem biti jednostranski, ker bi mi lahko rekli, da sem poiskal le senčne strani.

Ne, gospóda moja, govoriti hočem tudi o zaslugah njegove ekscelence in tu mi je govoriti najprvo o šolski postavi Tirolski. Povedati Vam moram odkritorčno, gospóda moja, da ne razmotrujem vsega tega vprašanja se političkega stališča, ampak se stališča prijatelja šoli, in tu moram pozdravljati z veseljem, da je boj za šolo tam na Tirolskem izgubil svojo ostrino. In kakova je bila pri tem zasluga njegove ekscelence? Da niso vsprejeli predloga njegovega (Živahna veselost), in res bi bilo zelo čudno, ako bi bil njegova ekscelenca koga spoprijaznil. Ali se mu je kaj takega že kedaj dogodilo? Ne! Zaslugo za šolsko postavu Tirolsko imajo specialisti za sprave, ekscelenca grof Taaffe, ter velečislana dvorna svetnika Tirolska, Wildauer in Kathrein (Klici: Vsaj še ni dvorni svetnik, bo še-le!) da, brez naslova, pač pa po značaju. (Živahna veselost.)

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nemška levica je lahko ponosna: vse piše le o njej in o koncepcijah, koje jej je obljubil grof Taaffe. Mi bi le želeli, da

„Sto, staroslov. — stev, stoklas — stenkla“, začel je etimologovati ter navajati dotične izraze ob imenovanem žitnem parasitu iz Cafa, Kopitarja in Miklošiča. Prišedši pred župnišče, reče mi, kakor da bi se me hotel iznebiti, češ, da ga ne motim: „Vi pojdete v mesto, na pošto, kaj ne da?“

„Da, gospod župnik!“ pritrdim jaz ter jo mahnem proti Slov. Gradu, on pa po stopnjicah gori, h književnim ljubljencem svojim.

O poludne, pri obedu, bil je naš gostitelj zopet veder in jako zgovoren. Kakor sem pokazal že nekoliko poprej, vedel je naš Trstenjak pri mizi napeljati razgovor v določeni tir. Ko smo odmolili ter z juho zamočili osušena grla, začel me je izpraševati kar po vrsti:

„Kaj dela moj soimeneo (Trstenjak Anton) v Ljubljani?“

„Kakó pa kaj moj rojak Predika? Pa Orešec? Dr. Munda? Šuman? Wiesthaler?“ itd. itd.

In na dotične moje odgovore povedal nam je o vsakem imenovanem kakšno označujočo potezo iz njegovega življenja.

PODLISTEK.

Spomini

na znamenite možé slovenske.

Čital Vatrostav Holz

v Čitalnici Tržaški dne 9. aprila 1892.

(Dalje)

Od tistega dne, ko mi je pisal prej navedeno pismo, bil je Davorin Trstenjak moj duševni oče, h kateremu sem se jaz, „izgubljen sin“, zatekal zaupljivo v vseh svojih nadlogah. Kadar sem v izgrešenem svojem življenju prišel do kašnega razpotja, obrnil sem se do njega za očetovski nasvet, katerega mi je vsikdar podelil toli blagohotno in prizanesljivo, kakor pravi označjevalec blagovestja o božji ljubezni. Bil je namreč, kakor sem že omenil, jako tolerant duhovnik in kot takšen imel je usmiljenje z vsakim grešnikom. On n. pr. ni očital človeku že davno pozabljenih pregreškov, za katere se je pokoril itak dovolj, temveč naopak: ako sem se n. pr. ja z začel trkati na „pregrešna“ svoja prsa, zavrnil me je dobrotno: „Pustite tiste stare svoje grehe na miru ter glejte rajši v

bodočnost! Saj se vam je še čuditi, da se sploh niste izgubili na prenevarnem poti samoučenja brez vsakoršnega vodnika!“

In kadar sem na svojem potovanju križem domovine prišel pred njegov prag, vsprejel me je vsikdar z odprtima rokama ter mi ponudil zavetja v mirni svoji hiši. Oseбно me je uvedel v sobo na iztočnem krilu župnišča, rekše: „Tukaj je lepo mirno; vi ste trudni in zbegani po tistih kruhoborskih svojih lovih: odpočijte si tukaj par dnij, predno tečete dalje — s trbuhom za kruhom!“

Na to mi je prinesel kakšno primerno knjigo s pristavkom:

„Náte! To bode za vas, da pomirite zopet razdražene svoje misli!“

In drugo jutro prišel je trkat s palico na vrata, kličeč: „Hej, Prostoplave! poberite svoje kosti, da pojdeva na izprehod!“

Pri zajutruki pripovedal mi je potem blagi gospod o svojih zasebnih križih in težavah, tožil se tudi, kakó ga tlačí tisti nadležni protin, koliko da ima skrbij a preobširnim svojim gospodarstvom itd.

V tem sem jaz spravil svojo kavo pod streho in napotila sva se na plano. Naj-

ekscelenca grof Taaffe popusti svoj stari običaj, da nam grenko zdravilo ne vliva po žličici, ampak kar na dan naj pride z vsem hkratu, kar sta določila in dogovorila z g. Plenerjem. Čemu to tajnostno tihotapljanje! Vsaj nima zmisla! Avstrijsko slovanstvo ve tako ali tako, da koncesije so namenjene njega nasprotnikom: čemu hoteti po vsej sili vzdržati fikcijo o stališču nad strankami, ko faktični dogodki pričajo, da ni tako!

V četrtek so otvorili hrvatski sabor kraljevim reskriptom.

Znano je, da je hrvatska vlada brez vsakršnega pravnega razloga razveljavila nedavno vršivše se volitve v mestni zastop Zagrebški, zgolj zato, ker je zmagala opozicija. Vladni komisar Mošinski, ki upravlja občino začasno, gospodari sedaj uprav samovoljno. Prave gorostasnosti se dogajajo pri sestavljanju volilnih imenikov. Da bi zmagali v prvem razredu, ki je odločilen in kjer je rezultat odvisen od par glasov, uvrstili so mej volilce tudi fond „Narodnih Novin“ (uradnega glasila), da-si ta fond niti ne obstoji, ter nekoga Schlesingerja, koji ni plačal ni novčiča davka za pretečeno leto. Opozicijski listi remonstrujejo seveda proti takim nepravilnostim, čemur so posledica nepretržne konfiskacije. Da, zares nizko je padla tako zvana „narodna“ stranka, ker se opira le na nasilstvo. „Obzor“ piše: „Narodna stranka“ bodi uverjena, da je izgubila zadnjo iskro spoštovanja, koje je morda še uživala v Zagrebu ter da je se svojim postopanjem še bolj utrdila zvezo obeh opozicijskih strank. Na kateri strani stoji meščanstvo, pokažejo volitve in izvoljeni bodo možje, kojim madjarska domišljavost predbaciva nejojalnost, ker zahtevajo, da se spoštujeta pravica in postava. Naš cilj so svoboda, čast in blaginja našega mesta in naše dežele. Za ta vzvišeni cilj se bojujemo mi, vi pa za tlačenje in raznarodovanje, za sramoto naroda, katerega pokvarjeni sinovi ste!

Vnanje države.

Angleški parlament so otvorili v četrtek. Govornikom so izvolili Peela. Prestolni govor se prečita v ponedeljek.

Grška vlada je odstavila 11 sodnikov, koje je prejšnja vlada imenovala nepostavnim potem.

DOPISI.

Iz Kozine [Izv. dopis]. (Iz moje popotne torbe.) (Konec.) — Gosp. urednik! Rečem Vam prav odkritosrčno, da mi je gornji kraj Istre zrastel prav na srce, radi tega ne smete mi zameriti, da jo mahnem tolikokrat v te kraje. Dne 10. t. m. bil sem zopet v Kozini, in ker sem že tu, naj

Pri nasledujočih vprašanih prestopil je od posamičnih oseb na občno polje narodnega življenja v ožji naši domovini ter konečno na širno torišče državne politike. Pri tem je spuščal strupene pušice svoje nejevolje na desno in levo, kolikor na pojedince v vrstah naših takozvanih „prvoboriteljev“, toliko tudi v skupno armado vseh novodobnih „odreševalcev“ zatiranega „človeštva“. Ko se je znosil nad bedastostami svetovnimi, zasuknil je govor zopet v zasebno svojo življenje ter nam pripovedal sanjive dogodke in epizode iz svoje mladosti, izza dijaških let, zlasti iz dobe bogoslovskih študij na sekovskem semenišči v Gradci za škofa Zergerleta. Škoda, da njegovim gg. kaplanje niso zabeleževali teh veleznamenitih izrekov in predražestnih pripovedi: bila bi njih lepa zbirka omiznih pogovorov Trstenjakovih!

Po kosilu smo se razšli vsak na svoj kraj. Poljudni naš župnik napotil se je navadno v mesto, kjer je pohajal različne obitelji, naposled pa jo zavil na pošto po novine. Po letu, ako je bilo lepo vreme, povabil nas je, da se pojedemo kopat skupno

Vam omenim dogodke tega dneva. Skromni so sicer, a neprevede neprijetni. Vem, da bodete potrpehli, ker Vam prinašam samo staro šaro. Že dan prej čital sem v listu „Il Piccolo“, da priredi italijansko društvo „Vittorio Alfieri“ ta dan svoj izlet v Kozino. Tedaj prav nič me ni iznenadilo, ko sem ogledal prostor pred gostilno „Alla città di Trieste“ v praznični obleki. Šel sem počasi mimo. Kde bi jim pa zameril? Naj se vendar veselè. Nekaj sem sicer opazil, kar mi ni šlo, a vse to je že pre-stara pravda. Veliko je bilo številno zastav in zastavic, a avstrijskega znaka nisem opazil. To je lepo, pohvalno. Vsaj nam kažejo svoje prave misli. Gospôda si mislijo: „Kdo bi vendar obešali avstrijsko zastavo! Saj je ni treba! Da se le je kruh v Avstriji, vse drugo je odveč“. — Dalje sem jo rezal in počepnil sem malo pod murvo pred hôtelom gosp. Siškoviča. Čez malo časa ustanem in se odpravim, da se malo sprehodim. Saj človek vendar ne živi samo ob kruhu. In glejte, kaj sem opazil! Ona črna plošča, ki je kazala tujcem, da se mu postreže po nemško, oni že omenjeni „Gasthaus“ je zginol. Vzela ga je noč. Gosp. Švigel — to je ime temu gostilničarju, kakor sem zvedel — vrgel je svoj Gasthaus na ogenj.

Tako je prav gosp. Švigel! Pokažite vendar, da smo tu na slovenskih tleh! Mislim tudi, da sledi nemški plošči slovenski napis, nemškemu Gasthausu slovenska gostilna. — Saj se človek vendar ne klati zastonj po svetu.

Pa še nekaj. Že pozno na večer našletim na svojega prijatelja. „Mislim, da bodeš zadovoljen, dejal je, in mi ne bodeš dejal, da smo kar tako. Te dni zbrali smo se slučajno nekateri in reševali, bi li ne bilo pametno, da se ustanovi malo društvo. — Po kratkem pretresanju sklenilo se je, da se v kratkem ustanovi bralno društvo. Spiva upamo le malo, a tembolj trdnih in gotovih udov . . .“

Gosp. urednik! od moje strani jim voščim srečen začetek in vseh in vem, da se Vi ne bodete protivili. Bog daj, da pozvemo v kratkem kaj več! — Kar se tiče lahonskega izleta, rečem Vam, da ni bilo vse zlatò. Zdel se mi je kakor nekak „fiasco“ —

Gosp. urednik! Ako sem danes Vam in drugim kaj odveč povedal, oprostite! Prihodnjič hočem biti bolj previden. Sicer se zaklatim malo v kak drugi kraj in tako mislim, da se prihodnjič vidiva kje drugje, če bodete dobri. Le koš doma. Ibi ubi 25/7/92. Klač.

S Pomjanščino v mesecu avgusta. [Izv. dop.] Lahonstvo v Pomjanu propada, navzlic lažem v listu „L' Istria“, ki trdi, kako neizrečeno je vse zadovoljno, izvzemši „mezzadozzina di quel reverendo Parroco“.

v Mislinjo in tu vam je sedemdesetletni stavec plaval in se potapljal pod mlinški slap, kakor kakšen mladenič.

In zvečer, pri večerji, moral je sleharni izmed nas povedati, kaj da je doživel tisto popoldne, ter kakšen vspored da ima ta ali oni za drugi dan.

Po večerji, ko sta se poslovila gospoda kaplana, izprehajala sva se mi dva še navadno po celo uro po sobi. In tu se je preizkušnemu starcu odprlo srcé ter je čisto izustil toli znamenite besede, da sem kar ostrmel. Zanimajoč se posebno za naše pesnike in pisatelje, vprašal me je n. pr. malodane vsakokrat, kdaj da sem bil poslednjič pri — Gregorčiču ter kakò da se mu kaj godí, da-li je zdrav in če še kaj poje; a ne da bi bil čakal mojega odgovora, naročil mi je zanj velotlačilni izrek, katerega vam, žal, ob preveliki nestrpnosti dandanašnji, tu javno ne morem ovaditi, pač pa sem ga sporočil pesniku samemu — in camera caritatis!

Ko sem se naposled tretje jutro poslavljaj od gostoljubnega svojega sorodnika, podal mi je roko ter rekel običajno:

V naši občini da bi bilo vse zadovoljno, ko je vodijo sedaj ljudje, ki hujskajo ljudstvo proti duhovščini, kakor priča interpelacija Spinčičeva v državnem zboru z dne 8. julija 1892. V tej interpelaciji je čitati: „ker hujška proti monarhiji, govoreč ljudstvu: noi altri stavemo meglio sotto Venezia che adesso sotto l'impero.“ In pred tom: „ker obrekuje duhovne in hujška ljudstvo proti njim“. V tej zadevi poslala se je tudi pritožba na ministerstvo za notranje zadeve in poslanci naši imajo dokazila v rokah, ne pa brezimna pisanja, kakoršna se kujejo v gnezdu Koperskem. Stvar mora priti pred sodni stol, da se pojasni, ker tako zahteva čast monarhije. To vendar ne gre, da bi se naša občina upravljala po navodilih iz Kopra. V zmyslu teh navodil postavili so kot „capovillo“ nekega strastnega pripadnika nasprotne stranke: moža, ki je pri zadnjih volitvah silno agitoval ter zval ljudij iz postelj. A občinarji naši so zahtevali za načelnika kacega narodnega, neodvisnega in za obči blagor vnetega moža. Mi nočemo, da bi pri nas imeli prvo besedo ljudje, ki neusmiljeno proganjajo celo svoje sorodnike slovenskega mišljenja. Toda protesti naši niso hasnili: vse se je uredilo tako, kakor so hoteli koperska gospôda in njih tukajšnji slepi hlapeci. Zbok tega je zavladala silna nezadovoljnost: prepir nad preprirom.

Nevolja ljudstva je naraščala bolj in bolj, tako, da se je ustrašil celo naš „komisar“. Jel je tolažiti in nagovarjati ljudstvo, da bi le odkladal in odkladal zahtevanja Pomjancev. Slednjič pa, videč, da je „muss“, se je udal ter imenoval za „capovillo“ narodnega moža, ki se ne klanja lahonski sili vzlic nagovarjanjem in žuganjem z nasprotne strani, češ, da bo trpel škodo, ako se ne uda, ker njega žena ne bode smela mleko nositi v Koper (in res se je dogodilo v Koprú, da so jo napadli.)

Naš sedanji načelnik je mož, ki ne bode nikdar služil lahonski stranki, ki ne zataji naroda svojega, ki se ne plaši pretenja in groženj. In res so mu precej poimenovanju razni ponočnjaki — taki, ki so že bili obsojeni, in taki, ki še bodo — napravili škodo pred hišo. Videant consules!

Po tem imenovanju izgubil je prejšnji „capovilla“ pogum; odstopil je od lahonske stranke, ker je videl, da se slovenska stranka jači duševno in materijalno, nasprotna pa da propada.

Propada pa zato, ker ne pozna ne Boga, ne božjih postav in ker ne spoštuje božjih namestnikov.

Ako ljudstvo noče poznati predčrtan ih mej, ako noče pripoznati nikake duhovske avtoritete, seveda ni mogoče drugače, nego da se pogreza globlje in globlje. Nasprotna stranka propada, ker tiči že v nje rasposajenosti — k a l s m r t i.

„Bog z vami! Bodite vrli in pozdravite mi svojega — „šefa“: on je še jedini Slov an v Ljubljani!“ . . .

Poslednjokrat sem bil pri Davorinu Trstenjaku pol leta pred njegovo smrtjo. Bila je tisti dan baš „lepa nedelja“. Drugi Starotrški kaplan je šel maševat k neki podružnici tija notri pod goro sv. Uršule, kamor sem ga jaz izprenal po nasvetu župnikovem. Po sv. maši priredil je razborni ondetni posestnik Apačnik veliko pojedino, pri kateri je svirala i godba. Popoldne po večernicah, pripeljal se je za nama tudi g. župnik s kaplanom „Milošom“. Vrli naš Apačnik je bil nad tem častnim pohodom takò vesel, kakor svoje dni isti Čahej: vedno je hodil gledat na bližnji griček, dali se peljejo „Gospod“ in ko je zagledal voz v dalji, zagrmeli so topiči, da se je razlegalo daleč na okrog po gorovji in godei so vsprejeli prečastitega gosta z burno koračnico . . .

Takò veseloga še nisem videl nikdar poprej vedno resnega našega Davorina, kakor tisto popoldne ondu na Apačnikovem domu.

No, „L' Istria“ povohaj le sedaj malo na Pomjanščino, da se uveriš, na kateri strani je komaj „mezza dozzina“! Zavedno naše ljudstvo zapisalo je: „muss“ — in taki bôdi!

Različne vesti.

Vabilo. Podpisani vljudno vabi slovenske katoličane tržaške škofije, da se mnogoštevilno udeleže I. slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani, ter prosi č. g. duhovnike, pri katerih naj se blagovole posamezniki javiti vsaj do 12. t. m., da jim dajo potrebna pojasnila.

Pripravljalni odbor v Trstu 4. avgusta 1892.

J. Jan, J. Slavec, predsednik, tajnik.

Dostavek uredništva. „Vabilo“ to smo prejeli s prošnjo vred, da je priobčimo kot inserat. Nam se pa zadeva katoliškega shoda zdi prevažna — ker bodo obravnavanja na tem shodu živo posezala v duševne in gmotne koristi naroda slovenskega — da bi s takimi vabili delali kupčijo. Obžalovati pa moramo in grajati strogo, da se je slavni pripravljavni odbor oglašil še le zdaj, ko je shod sam že pred durmi, zdaj ob 11. uri. Preziralno se je torej naše politično društvo, preziral naš list; vzlic temu še oglasimo zopet v prihodnji številki, da izrečemo svoje menenje na velevažno adresu: brez ovinkov, odkritosrčno — kakor se spodobi iskrenim ljudem — in tudi brez strahu.

Tudi to moramo naglašati, da še vedno nismo prejeli avtentičnega programa.

† Matija Majar. Minulo nedeljo umrl je v Pragi Matija Majar, mož, ki je imel svojedobno najširje slovensko obzorje. Porodil se je leta 1809. v Goricah v Ziljski dolini. Župnikoval je do leta 1883. na Koroškem; v tem letu se je pa preselil v zlato Prago, da tam preživi svoja zadnja leta. Navdušen je bil posebne za skupni občešlovanski jezik, koje ideje je zagovarjal v raznih spisih. Vsi praški listi napisali so častne nekrologe blagemu pokojniku, kakor mu izvestno vsi slovanski krogi ohranijo hvaležen spomin. Mir duši njegovi!

Umrl je v Kastvu umirovljeni duhoven Vinko Dubrovič v 60. letu dobe svoje. Pokopali so ga v četrtek predpoludne.

Prošnja do meščanov. Dne 20. t. m. ob 6. uri 40 m. zvečer dospel v Trst po državni železnici 200—300 českich učiteljev. Podpisani odbor se obrača do rodoljubnih meščanov, koji bi drage goste hoteli vpre-

Drugo jutro, ko je korakal z menoj proti Slov. Gradci, sreča naju ono dekle, katero je dobrotljivi župnik vzal pod svojo zavetje kot ostavljeno siroto po nekem železniškem pazniku; ustavi se on ondu med njivami ter pravi:

„Ta-le se zdaj omoži! S tem se mi odvali težak kamen s srcá! Glejte! Star sem že in čutim, da mi poteka življenje! Razdelil sem že vse imetje svoje med sorodnike in takò sem pripravljen na smrt, kadar koli mi jo pošlje Gospod! Pojdite z Bogom in spominjajte se starega Davorina!“

Podal mi je rokò, katero sem poljubil, razjokajoč se na glas na prsih preblagega možá . . .

In nisem ga videl več; kajti pol leta pozneje o Svečnici je ostavil svet ta — predzadnji Ilirec slovenski.

In glejte! Res je slutil svojo smrt. Spravil se je z Bogom in na dan svoje smrti rekel je o poludne kaplanu Fekonji: „Še kakšnih sedem ur bodem živ!“ in ob osmih zvečer je izdihnil veliko svojo dušo. — (Dalje prih.)

Gostilna „Štoka“ staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarne „Fabris“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja trdi vino na debelo, tako mešanom, kakor na deželo. Cl.

Andrej Kalan, čevljar v ulici Caserma, priporoča se najtopleje slovenskemu občinstvu. — Najelegančajše ter solidno delo in točna postrežba. Cl.

Tiskarna „Dolenc“ (narodni zavod v Trstu), Piazza del... izvršuje vsakovrstna tiskarska po ugodnih cenah. Imamo na prodaj knjigo „Kmetijsko berilo“ za nadaljevalne tečaje in gospodarjem v pouk. Mehko vezana stane 43 kr., trdo vezana 65 s poštnino vred. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske poštnice. Cl.

Hotel in restavrant Siškovič prav blizu postaje Hrpelje-Kozina ima jako lep razgled v visokosti 490 metrov nad morjem; oskrbljen je izbornu z vsem potrebnim; na razpolago so krasno opravljene sobe za poletno bivanje; kuhinja in pijače izborne, cene nizke. Voznina po železnici stane samo 20 kr. 19-26

U. Mrevlja, Via Belvedere št. 19. Priporoča slav. občinstvu vsake vrste moke, otrobov, turkice, ovas in raznega kruha po najnižjih cenah. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz Št. Petra, na Notranjskem (Via Campanille) v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno opresno mleko po 12 kr. liter neposredno iz Št. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje posneto mleko po 4 kr. liter, toda le v množini najmanj 25 litrov. Cl.

Ernest Pegan (naslednik A. Pipana) na oglu Via Torrente in Ponte della Fabra, priporoča svojo trgovino z moko in raznimi domačimi pridelki, zlasti pa svojo bogato zalogo kolonialnega blaga. Cene so neverjetno nizke, postrežba vestna in nagla. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“ Petra Muscheka, v ulici Sorgente (blizu tehtnice Rosada) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenosišča neverjetno v ceno. Cl.

Karol Colja, žganjarija in tobakarna v ulici Via Arcata, nasproti hiše Cacia, prodaja domače žganje vsake vrste in siropove pijače, „pasareto“ in sitone. Prodaja tudi pijače kot sredstvo proti koleri, prirejeno iz samih trav in lekarij. Cl.

Vekoslav Moder, pekovski mojster „Piazza Caserma“, se priporoča slav. občinstvu. — Prodaja vseh vrst kruha, slaštic, čokolade, vseh vrst moke itd. po najnižjih cenah. Cl.

Anton Lampe, naslednik Jakob Hočevarja, Via Barriera v e c h i a št. 17 pekovski mojster, priporoča kruh vseh vrst, moko, riž, sočivje, fino moravsko maslo itd. Cl.

Ivan Kanobel, nasproti velike vojašnice, priporoča svojo zalogo z mnogovrstnim jedilnim in drugim blagom; razpošilja tudi na debelo v množinah od 5 kil. naprej po najnižji ceni.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ v ulici „Caserma“, glavni shajališči tržaških Slovincov vseh stanov. Na razpolago časopisi v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šorli, kavarar. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in duhovščino na svojo zalogo porcelanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Ivan Prelog priporoča svoji trgovini v Via del Bosco št. 2 (uhod na trgu stare mitnice, Piazza Barriera vecchia) in v ulici Molin a vento št. 3. Prodaja različno mešano blago, moko, kavo, riž in razne vrste domače in vnanje pridelke. Cl.

Ivan Umek, čevljarški mojster, Via Romagna št. 6. priporoča se slavnemu občinstvu v vsa v njega stroko s adajoča dela. — Solidno delo, — hitra postrežba — nizke cene. 60-52

Anton Godnig, via Nuova nasproti lekarni Zanetti-a priporoča svojo veliko zalogo kave, olja, riža, sladkorja in raznih domačih pridelkov. — Cene so neverjetno nizke, postrežba je vestna in nagla. 5-24

Petroleum po 12 kr. liter se dobiva v prodajalnici Artura Fazzini, Via Stadion št. 22. — Telefon 519. 9-20

Gostilna „Al Gallo d'oro“ v Ghega toči izvrstna istraka in furlanska vina ter ima prav dobro kuhinjo. Oddaja tudi vina na debelo v sodčkih od 28 litrov naprej in sicer furlansko po 28 kr. liter, istrako po 32 kr. liter. Razpošilja tudi istrsko vino na zunanji in sicer loko stacijon Trst po 23 gl. hektoliter; ne da bi imel naročilec kake druge stroške. Vnanjim gostilničarjem se priporoča za naročila Covacch. 50-29

Ivan Valenčič, Via nuova št. 39, prodaja vsake vrste manufakturnega blaga. Blago se dobiva iz prvih avstrijskih tovarn. Cene nizke. 49-28

Josip Urbančič, na vogalu ulice Via Francesco priporoča vseh vrst žganja na drobno in debelo. — Priprava tukajšnja in vnanja vina v boteljah. — Suho meso, kranjske klobase, sir, sladšice itd. 29-48

Spomladansko zdravljenje najboljšje je s čajem iz tarzentroz (millefiori), kri čisteče in neprekoaljivo sredstvo zoper palenje v želodecu, hemoroidalne bolezni itd. — Zavitek z navodom, za 12 dni zdravljenja, stane 50 kr., s pošto 5 kr. več. Čuvati se je ponarejenja zdravila. Dobiva se v odlikovani lekarni 55-100

PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg. Poštne pošiljave izvršujejo se neutegoma.

10-10 **Novosti!** 6-10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbojših snovij, gladke barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvema žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gl. 1.20

Svileni pas 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posebnim dvojnokračno zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučevine se širokim svilenim trakom ter mošnjikom za nakite. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gl. 1

razpošilja po poštne povzjetju

Emil Storch
Dunaj, I. Salzgasse Nr. 65

Zanesljiv trgovsk pomočnik izurjen manufakturnist, vesel prodajalec več slovenskemu in nemškemu jeziku sprejme se takoj in se mu zagotavlja prav dobra plača. 2-2

Kje, pove upravnistvo tega lista.

Kôtranove sladčice katere izdeluje lekarničar **PRENDINI** v Trstu. Telefon št. 334. 44-52

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norveškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva

To sladčice imajo isto moč kakor kôtranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, proživajo in prebavijo ter se prodajejo po prav nizkej ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovatelja Prendinija in na drugej besedo Catrame. V Trstu se prodajejo v lekarnici Prendini v škatljicah po 40 kr., prodajejo se tudi v vseh večjih lekarnah v družih deželah.

Vozni listi in tovarni listi v **Ameriko.**

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v **New Jork & Philadelfijo** koncesijonovana črta, od c. ... avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 50-24

„Red Star Linie“ na Dunaju, IV Weyringergasse 17 ali pri **Josip-u Strasser-u** Speditionsbureau für die k. u. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

Moja zaloga strojev nabaja se v **TRSTU**, ulica Zonta št. 5, pod tvrdo **Živic in družb.** (Schivitz & Comp.)

V zalogo prihajajo pogostoma dozdevni kupci, koji si stroje ogledujejo, pa kadar jih so dobro ogledali in ceno izvedeli, izražajo svojo nevoljo, češ, da so si stroje drugod slabo kupili, ker moji so bolji in cenejši. Kupujejo mačko v žakli, ker ne poznajo blaga, kojega kupijo, ne agenta, po kojim, in ne fabrikanta pri katerem naročujejo. Pride blago slabo ali dobro, morajo je držati, in sreča, če se ne pridejo ob plačano aro.

Prosim gospode posestnike, naj pridejo v mojo zalogo poprej, ko stroje kupijo kje drugo; zmenili se bomo, ker moja skrb je, vsem dobro postreči; živim v deželi in od deželanov, zato pa nisvo v navarosti, biti opeharjeni. Prosim narodnjake, naj se držijo načela „svoji k svojim“ i in da ne bi podpirali ljudi, kateri morda nas zaničujejo in nam škodujejo.

Priporočam mišlinice in čistilnice za žito, pumpe za vsako rabo cevi, in vsake vrsti drugih strojev in kar k temu spada. Moje škropilnice proti peronospori so se skazale najizvrstnejše. Izdelujem vodovode, tovarne i. t. d.

V. Mat. Živic, inženir.

Drogerija Arturo Fazzini v Trstu. Ulica Stadion 22 — Telefon 519.

Velika izber mineralnih vod, zmlotih oljnatih barv najfinejših vrsti; ruđeče, rumene, zelene, višnjeve in črne po 28 novč. kilo. Svinčnata belilo po 32 novč. kilo. Cinkovo belilo najfineje po 40 novč. kilo. Razun tega velika izber barv na vodo in čopičev vsake vrste ter po cenah, s kojimi ni mogoče konkurirati. — Zaloga glasovitoga krepila od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver) za živino. Zaloga mirodij. barv, zdravil; zalogo žveplja in modre galice za rabo pri trtah. Naročniki morejo brezplačno uporabljati telefon. 9-50

1891. Zagreb Časni diplom 1891. Temesvar Zlata koljaja.

KWIZDE

Korneuburški prašek za rejo živine za konje, rogato žival in ovce.

Porablja se že skoro 40 let z najboljšim vspedom v večini hlevov, ko živina rada ne je, pri slabi prebavi, v zboljšanje in pomnoževanje mleka pri kravah; pospešuje vztrajnost živali proti kužnim vplivom.

II Cena cele škatljice 70 kr., 1/2 škatlje 35 kr.

Paziti je na zgornjo varstveno marko in naj se zahteva izrecno **Kwizde korneuburški prašek za rejo živine.** Pravo se dobiva po lekarnah in drogerijah.

GLAVNA ZALOGA **FRAN IV. KWIZDA** c. in k. avstr. in kr. rum. dvorni založnik, okrožni lekar, Korneuburg pri Dunaju.

Znatno obaljene ciene

Tiskalicam za vino, voće i masline IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritiskom silom. Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica. Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia“ izradjuju jedini tvorničari

PH. MAYFARTH i drug. tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opomnje svakoga, da pazi na podijeljanje.

„L' ALLIANZ“ družba za zavarovanje življenja in dohodkov, prevzemlje razun navadnih zavarovanj na človeško življenje vseh kombinacij, tudi novo, po njej ustanovljeno jedino v Avstro-Ogerski monarhiji:

zavarovanje za delavce proti mesečni ali tedenski premiji na katero obrača vso svojo pozornost in kojega uspehi v tej stroki zavarovanja so si pridobili priznanje vseh delavskih krogov in obrtnikov, ker odgovarja vsestranskej potrebi.

Od ustanovljenja „L' Allianz“-e (julij 1890) do 31. marca t. l. sprejelo se je 69.255 ponudeb zavarovanja za skupen znesek gl. 11.156.188.90 za slučaj smrti ali do življenja stanovitve dobe; izplačalo pa se je v istem času brez zadržka gl. 42.428.60 za 207 slučajev smrti.

Ljudski program „L' Allianz“-e in časten napredek njen zaslužji vso pozornost delavskih krogov v vsakem oziru kakor doslej z ozirom na korist, koje jim družba ponuja in na živo zanimanje vseh za obstanek svojih družin mislečih oseb.

„L' Allianz“-a je zastopana v vseh glavnih mestih monarhije po agencijah in uplačilnih uradih. — Prospekte pošilja zastopj in informacije daje na zahtevo vsakemu. 4-10

Glavni zastop za Trst, Primorsko, Istro in Dalmacijo: **A. Hirschfeld, Trst (Tergesteo).**